

Dictamen en relació amb la consulta plantejada per un Ajuntament (...) respecte l'accés a informació dels fitxers d'una empresa concessionària d'obra i serveis d'abastiment d'aigua potable al municipi

Es presenta davant l'Agència Catalana de Protecció de Dades una consulta d'un Ajuntament que planteja si l'empresa concessionària d'un contracte de gestió del servei públic d'abastiment d'aigua del municipi pot negar la cessió de dades sobre els consums domiciliaris que l'Ajuntament li sol·licita per realitzar un estudi sobre el consum d'aigua potable dels habitants de la ciutat.

Analitzada la petició, la documentació que s'acompanya, vist l'informe de l'Assessoria Jurídica i la normativa vigent aplicable, s'emet el dictamen següent:

I

La petició consisteix en un escrit de l'alcalde de l'Ajuntament on es formula la petició de consulta i s'adjunta, com a annex número 1, una fotocòpia parcial del plec de clàusules administratives que regeix el contracte de gestió de serveis públics per a la concessió d'obra i servei d'abastiment d'aigua, com a annex número 2, l'escrit de petició de la informació que l'alcalde va adreçar a l'empresa concessionària i com a annex número 3, un text que representants de l'empresa van lliurar en mà a l'Ajuntament indicant que era un correu electrònic que exposava el parer de l'empresa sobre la cessió de les dades.

II

La qüestió formulada per l'Ajuntament recau sobre si és legítima la negativa que planteja l'empresa concessionària del contracte de gestió del servei d'abastiment d'aigua potable del municipi davant la petició d'informació concreta que li formula l'Ajuntament per dur a terme un estudi sobre el consum d'aigua dels habitants del terme municipal.

En primer lloc cal tenir en compte que l'explotació del servei d'abastiment d'aigua comporta la necessitat de disposar de dades personals dels corresponents usuaris per a la seva prestació. Aquestes dades personals dels usuaris formaran part d'una base de dades i seran objecte de tractament amb la finalitat de gestionar aquest servei. Això és rellevant a efectes de donar compliment a allò establert a l'article 4 de la Llei orgànica 15/1999, de 13 de desembre, de protecció de dades de caràcter personal (LOPD) quan determina que les dades personals es recullen i es tracten per a finalitats determinades, concretes i explícites.

La finalitat de l'obtenció i tractament d'aquestes dades no és altra que la prestació del servei d'abastiment d'aigua, que d'acord amb allò que disposa la Llei 7/1985, de 2 d'abril, reguladora de les bases de règim local (LRBRL) és un servei públic municipal (article 25.2. I LRBRL). Per tant, el municipi com a titular d'aquest servei públic hauria de disposar del corresponent fitxer que contingui les dades personals dels usuaris necessàries per a la prestació d'aquest servei bàsic.

III

Atès que, tal i com s'esmenta en la petició d'informe, aquest servei públic d'abastiment d'aigua es gestionava per una empresa privada en règim de concessió en base al contracte administratiu del qual se n'adjunta parcialment còpia, cal entendre que pel que fa referència als aspectes relatius al tractament de les dades personals necessàries per a la seva gestió, s'haurien d'haver previst en el plec de clàusules d'acord amb el que estableix la normativa aplicable. El concessionari del servei, com a subjecte que està realitzant un tractament de dades personals per compte de l'Ajuntament n'és l'encarregat del tractament en els termes establerts a l'article 12.1 i 2 de la LOPD.

La LOPD defineix a l'article 3, la figura de l'encarregat del tractament com la persona física o jurídica, l'autoritat, el servei o qualsevol altre organisme que, sol o conjuntament amb altres, tracti dades personals per compte del responsable del tractament i el responsable del fitxer o el tractament com la persona física o jurídica, de naturalesa pública o privada, o òrgan administratiu que decideixi sobre la finalitat, el contingut i l'ús del tractament. Com hem assenyalat, en el supòsit que ens ocupa, el responsable del fitxer o tractament dels usuaris del servei d'abastiment d'aigua de (...) és l'Ajuntament, responsable d'acord amb la normativa de règim local de la prestació d'aquest servei bàsic als habitants i l'encarregat del tractament és l'entitat concessionària d'aquest servei públic.

En el contracte administratiu de gestió de serveis públics s'haurien de trobar regulats doncs els requisits exigits a la normativa per l'accés a les dades per part de l'encarregat del tractament amb clàusules que preveïessin, entre altres, la utilització per a l'exclusiva finalitat de la prestació del respectiu servei públic, la prohibició de comunicar-les a terceres persones, la no conservació més enllà de la prestació del servei estipulat al contracte i les corresponents mesures de seguretat que resultin aplicables, de naturalesa tècnica i organitzativa.

Aquesta mancança hauria de ser esmenada el més aviat possible per donar compliment a la normativa de protecció de dades personals mitjançant la formalització d'un annex al plec de clàusules administratives o amb la subscripció per les parts d'un clausulat adient. De la mateixa manera, si fos cert allò que esmenta el text del correu electrònic que s'adjunta com a annex número 3, que els fitxers elaborats per a la gestió del servei d'abastiment d'aigua consten sota la titularitat i responsabilitat de l'empresa concessionària, caldria suprimir aquest fitxer i crear degudament el fitxer de l'Ajuntament. Així, aquest hauria de crear el fitxer de titularitat pública d'usuaris del servei d'aigua per disposició de caràcter general d'acord amb allò establert a l'article 20 de la LOPD i inscriure'l en el corresponent registre de protecció de dades.

Tot i que el plec de clàusules administratives del present contracte no sembla que tingui previst expressament el clausulat que defineixi les obligacions de l'encarregat del tractament, sí preveu clarament que el titular del servei és l'Ajuntament i que aquest té dret a rebre informació per avaluar i controlar la gestió del servei i a assumir temporalment la prestació del servei o rescatar la concessió, supòsits, aquests darrers, que implicarien l'accés directe als fitxers i bases de dades personals dels usuaris. De manera, que l'accés a les dades personals dels noms i les adreces dels titulars de contractes de subministrament d'aigua d'habitatges del municipi que s'han donat de baixa, que no se'n coneix la lectura o que no tinguin consum és legítim per part de l'Ajuntament en la mesura que no es tracta d'una cessió de dades personals sinó que l'empresa concessionària únicament té accés a aquesta informació per compte del responsable del fitxer que n'és l'Ajuntament.

IV

En darrer terme cal assenyalar que l'Ajuntament té accés legítim a la informació sobre els titulars de contractes de subministrament d'aigua i sobre el consum en la mesura que aquesta informació sigui necessària per a la prestació del servei de subministrament d'aigua, per fer el seguiment de la gestió del servei que duu a terme l'empresa concessionària i a fi de poder realitzar estudis en relació amb el consum d'aigua, la qualitat del servei o el control d'altres aspectes relacionats. En tot cas, des de la perspectiva de la protecció de les dades personals cal tenir present que les dades dels titulars dels contractes de subministrament només hauran de ser recollides, utilitzades o tractades quan siguin realment necessàries per la realització de l'estudi i que el seu tractament haurà de ser respectuós amb els drets de les persones afectades.

En d'altres supòsits, si l'actuació que volgués dur a terme l'Ajuntament amb les dades personals obtingudes dels contractes de subministrament d'aigua impliqués un canvi en la finalitat original, és a dir la que té a veure amb la prestació del servei de subministrament d'aigua, sí caldria analitzar novament la legitimitat de l'actuació i si seria necessari una previsió legal o el consentiment dels afectats. D'aquesta manera un estudi en base aquestes dades que persegueixi altres finalitats no relacionades amb el servei de subministrament d'aigua, hauria d'estar dotat d'una previsió expressa per una norma o autoritzada pels afectats.

D'acord amb les consideracions fetes fins ara, en relació amb la consulta plantejada per l'Ajuntament, es fan les següents,

Conclusions

La gestió del servei d'abastiment d'aigua en el municipi de (...) és un servei públic municipal que implica per sí mateix el tractament de dades personals necessàries per poder prestar i cobrar el servei a les persones. Sens perjudici de verificar la situació actual i esmenar els aspectes que requereixin actualització d'acord amb la normativa si escau l'Ajuntament, com a responsable, hauria de tenir creat per disposició de caràcter general el corresponent fitxer o tractament de titularitat pública d'acord amb allò establert a l'article 20 de la LOPD i haver-ho inscrit en el corresponent registre de protecció de dades.

L'empresa concessionària per contracte administratiu de gestió de serveis públics del servei d'abastiment d'aigua de (...) tindria des de la perspectiva de la normativa de protecció de dades personals la condició d'encarregat del tractament, condició que legitima l'accés a dades personals per compte d'un tercer, segons expressament estableix l'article 12 LOPD.

L'Ajuntament, en tant que responsable del fitxer pot accedir a totes aquelles dades personals que siguin necessàries per a la gestió del servei, seguiment i control de la qualitat de la prestació així com per fer els estudis necessaris per analitzar les necessitats del servei sempre i quan aquestes actuacions es trobin dins del seu àmbit d'actuació i no impliquin un canvi en la finalitat o una nova destinació o ús de les dades personals incompatible amb les que van legitimar la recollida inicial.